

LUA en els *CostTort.*, no pot ser (*a*)*luda*, ni per fonètica ni pel context extens, que es veurà en l'ed. Ol., p. 413; és probable accentuar *luà* i identificar amb el nom d'una població francesa, com les altres que fabricaven els draps esmentats a continuació: Arràs, Exalons, Sent-omer, Valencins, Cambrains etc. Potser *Louhans*, en el cantó de Chalons-sur-Saône, on es fabricarien els citats *Exalons*. Cf. també *lucarnans* en *AlcM* i *DAG*.

LÚBRIC, pres del ll. *lūbricus* 'llisquent', 'relliscós', que ja en la baixa època va pendre l'acc. 'pecaminós', 'lasciu'. □ 1.ª doc.: 1460, JRoig.

«Continuar / los plau... / la rúbrica! / totes han *lúbrica* / l'afecció, / per passió / e gran calor; / fan, més, error / a l'engendrar: / sense lavar / seran frescoses, / e fan lebroses / ses criatures», *Spill* (8851).

DERIV.: *Lubricitat* [1491]. *Lubricar* [1491], sovint alterat en *lubrificar* [fi S. xv], per influència de mots com *mollificar*, *liquificar*, *gasificar* etc. *Lubricant* o *lubrificant*; *lubricació* o *lubrificació*; *lubrificatiu*. *Lubrificic*.

Lucarnans, V. *luà* *Lucerna*, *lúcid*, *lucidesa*, *luciditat*, *lucifer*, *lucífug*, V. *lluir* *Lucrar*, *lucratiu*, *lucre*, *lucrós*, V. *lligre*

LUCTUÓS, pres del ll. *luctuosus* 'funest, fúnebre, endolat', derivat de *luctus*, -*ūs*, 'dol', 'plor', 'aflicció', i aquest, de *lūgēre* 'plorar'. □ 1.ª doc.: 1890, NOLLER (La Febre d'Or i, 161).

I poc després en Pons Mass., però no figura encara en Lab. 1480-88.

DERIV. del mateix verb llatí és *lūgūber*, -*bris*, 'ploraner', 'lúgubre' [1695, Lacav.].

Lucubració, V. *lluir* *Luda*, V. *aluda*

LUDIBRI, pres del ll. *lūdībrīum* 'burla', 'irrisió', derivat de *lūdēre* 'jugar', i aquest, de *lūdus* 'joc', 'divertiment'. □ 1.ª doc.: 1805, Belv.

DERIV., directes o indirectes, de *ludus*, tots ells savis: *Ludió*, de *ludio*, -*nis*, 'saltimbanqui', 'histrió'.

Alludir [DTo. 1670], ll. *allūdēre* 'fer broma o jo guinejar (amb algú)', 'alludir'; *allusió* [1695, Lacav.: cast. *alusión*, ja Paravicino, c. 1640, RFE xxiv, 313]. *Allusiu* [Belv.].

Colludir [Lacav.], ll. *collūdere* 'jugar junts, entendre's'; *collusió* [id.]. *Deludir*, ll. *delūdere* 'burlar-se (d'algú)'; *delusió*; *delusiu*; *delusori*. *Dilusori*.

Illudir (molt rar), ll. *illūdere* 'burlar-se (d'algú)'. *Illús* [1418], de *illusus*, participi d'aqueix verb: «¿què s'és fet la *illusa* alegria / de tantes vides com tenia, / opcions de l'existència mia, / si només una n'he viscut? / Tantes victòries mai guanyades! / Tantes dones que no he estimades!», Coromines (*Elegia de València*, 12a, 1937, O. C., 1397).

Illusió [cap a 1280, Ramon Llull], pres del llatí *illusio*, *illusionis*, 'engany' (d'on 'desig enganyós', 'esperança candorosa' etc.): «anà a tremuntana, on oí e viu

latins qui li recomptaven que, en aquelles partides, havia gents moltes, qui avien diverses creences, e que lo demoni los tenia en error, per alcunes *illusions* e decepcions --- per encantament, fan parlar los arbres ---» (*Blanq.*, NCl. II, 215.15); vegeu-ne també exemples d'Eiximenis, del *Llegendari*, de MJGalba etc. en *DAG*; «LES GOGES: Anem's-en, Flordeneu: de fulla en fulla, / vostra corona d'or se va desfent, / lo vol de nostres *illusions* s'esbulla / com un esbart de papallons al vent», *Canigó* XII, 264.

De qui és aqueix sonet?: «M'han dit que se n'ha anat i no el tornaré a veure: / hores de joventut, qui us podria oblidar! / Si per tornà-us a haver ens haguéssim d'acreure / uns àngels de maldat, sabríem refusar? / Pro mai més del candor la flaqueza robusta / ni a un cos renovellat no podria tornar. / Primer que no arraulir-me a una ànima vetusta, / membres de vell amb cor de jove, vull servir. / I quan els ulls ja es cloguin a l'última esperança, / emportant-me amb ses ales celeste galivança, / no em treguis, *Illusió*, del teu excels sojorn. / Que el Màgic eternal, pintor de primaveres, / panteixant se m'endugui en àuries quimeres; / viure així em sigui dat encara el darrer jorn!», 1970.

Illusionar [Lab. 1888]; *illusionable*; *illusionador*; *illusionari*. *Illusionista*. *Desillusió* [1888]: «anaren passant dies, governada aquella pobra família per la tirania capritxosa de la malalta, y'l retopament constant de la *desillusió* y l'esperansa», NOLLER (*Pap.*, 191); *desillusionador*. *Illusori* [Belv.]; «adéu, viles y platges y boscuries / --- / passà en ales dels somnis, *illusòria* / l'albor de nostra glòria», *Canigó* XII, 194. *Illusiu*.

Preludi [Lacav.], ll. *praeludium* 'allò que precedeix a una representació'; *preludiar* 'tocar o representar un preludi'; figuradament 'fer alguna cosa en preparació d'una altra de més important': «en una conferència sobre els *nous estudis carlins*, vaig *preludiar* a la *Revisió de Valors del XIXe segle*», Coromines, 1935 (prefaci de *L'Esperit de Finesa*). *Interludi*. *Prolusió* [Belvitges].

+*Lues*, *luètic*, V. *lluisme* (LLOAR) *Lugro*, pres del cast. *lúgaro* (LLUER) *Lúgubre*, V. *luctuós* *Lújula*, *lulea*, V. *alluleia* (ALDARULL) *Luixell*, V. *luxell* *Lumbago*, *lumbar*, *lumbo-*, V. *llom* *Lumen*, *luminació*, *luminar*, *luminescència*, *luminescent*, *luminic*, V. *llum* *Lunació*, *lunar*, *lúnula*, V. *lluna* *Lupa*, *lupanar*, *lupí*, *lupus*, V. *llop* *Lustració*, *lustral*, *lustre*, V. *llustre* *Luteïna* +*Luriu* eiv. («jaleco», Pérez Cabrero), deu ser una variant de *luleia* (*alhelua*, ALDARULL; cf. potser *JULI*) *Luts*, V. *lluir*

LUXE, pres del ll. *luxus*, -*ūs*, 'excés', 'llibertinatge', 'luxe'. □ 1.ª doc.: Lacav.

«*Luxe* --- in victu, cultuque corporis intemperantia. Viure en luxu. Home que viu en luxu» (citant de Ciceró «multa et lauta supellex, non illa quidem luxuriosi hominis, sed tamen abundantis», *Phil.*, 8). L'antiga pronúncia del català central era *lúksu*: així ho sentia dir jo als vells de la meua família fins a 1915 almenys;